

Ekonomickí analytici požadujú transparentný výber šéfa RRZ

Tlačová správa, 5. septembra 2019

Mandát súčasného predsedu Rady pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) Ivana Šramka skončil 26. júna 2019 a jeho nástupca stále nebol zvolený. Nebola splnená mesačná lehota podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, v ktorej mala vláda navrhnúť Národnej rade SR kandidáta na nového predsedu RRZ. Nie sú známe ani mená kandidátov a nie je ohlásené ich verejné vypočutie.

Takýto spôsob výberu predsedu tejto dôležitej inštitúcie sa nápadne podobá na ostatný výber guvernéra a viceguvernéra Národnej banky Slovenska, čo oprávnene vyvoláva v širšej odbornej verejnosti nevôľu. Ekonomovia združení v Klube ekonomických analytikov (KEA) považujú za potrebné sa k tejto záležitosti vyjadriť. Z 28 členov združenia, ktorí sa v závere augusta stihli zapojiť do rýchlej ankety, sa drvivá väčšina zhodla na nasledujúcich tézach:

- **Súčasný spôsob výberu kandidátov na post predsedu RRZ nie je dostatočne transparentný** (určite súhlasí 57 %, skôr súhlasí 32 %, skôr nesúhlasí 7 %, nevyjadrili sa 4 % respondentov)
- **Úrad vlády by mal vypísať verejnú výzvu na predkladanie prihlášok na post predsedu RRZ** (určite súhlasí 78 %, skôr súhlasí 11 %, skôr nesúhlasí 7 %, určite nesúhlasí 4 % respondentov)
- **Úrad vlády by mal zriadiť odbornú komisiu na vypočutie kandidátov na post predsedu RRZ** (určite súhlasí 71 %, skôr súhlasí 14 %, skôr nesúhlasí 11 %, nevyjadrili sa 4 % respondentov)
- **Poslanecké kluby v Národnej rade SR, prípadne aj prezidentka SR, by mohli nominovať svojich členov do odbornej komisie na vypočutie kandidátov na post predsedu RRZ** (určite súhlasí 29 %, skôr súhlasí 50 %, skôr nesúhlasí 18 %, nevyjadrili sa 3 % respondentov)
- **Nezávislé ekonomické think-tanky a iné profesné združenia ekonómov by mohli nominovať svojich členov do odbornej komisie na vypočutie kandidátov na post predsedu RRZ** (určite súhlasí 32 %, skôr súhlasí 61 %, nevyjadrili sa 7 % respondentov)
- **Úrad vlády by mal zorganizovať verejné vypočutie kandidátov na post predsedu RRZ pred odbornou komisiou** (určite súhlasí 75 %, skôr súhlasí 14 %, skôr nesúhlasí 11 % respondentov)

„Transparentný výber predsedu RRZ by mal zvýšiť pravdepodobnosť výberu odborne zdatného a politicky nezávislého kandidáta,“ povedal predseda KEA Juraj Valachy.

V rýchlej ankete mali členovia KEA možnosť navrhnúť vlastných kandidátov na post predsedu RRZ. Najviac nominácií získali Ján Tóth (7 hlasov), Michal Horváth (5 hlasov) a Elena Kohútiková (5 hlasov).

Členovia KEA neposudzovali právne možnosti zavedenia uvedených zásad do praxe. Uvedené zásady preto treba vnímať ako odporúčania, ktorých realizácia si môže vyžadovať odstránenie prípadných legislatívnych prekážok.

Viacerí členovia KEA upozornili, že zvýšenie transparentnosti podľa uvedených zásad by malo platiť nie len pri výbere predsedu RRZ ale aj pri výbere zvyšných dvoch členov RRZ. Súčasne poukázali na to, že k porušeniu ústavného zákona, keď v danej lehote nebol navrhnutý nový kandidát do RRZ, došlo už aj v roku 2017 zo strany prezidenta SR Andreja Kisku pri navrhovaní kandidáta namiesto Ľudovíta Ódora. Tomu uplynul mandát v júni 2017, pričom nový člen RRZ Juraj Kotian bol zvolený do funkcie Národnou radou SR až vo februári 2018.

Vybrané komentáre členov*:

- Odborné kritériá (pre výber predsedu RRZ) sú relatívne vágne nastavené a chýba povinnosť verejného vypočutia kandidátov. (Negatívne hodnotím) aj skutočnosť, že nie je povinne stanovené, že je potrebné nominovať aspoň dvoch kandidátov na jednotlivé posty v rade.
- Výber členov Rady je na inom princípe než povedzme voľba ústavných sudcov (ktorých volil parlament). Pri Rade je voľba členov rozdelená medzi osobnosti (prezident, guvernér NBS) a vládu, parlament ich len schvaľuje. Pri dvoch členoch Rady je pomerne jednoznačná osobná zodpovednosť prezidenta/guvernéra za nomináciu a nie je potrebné robiť nejaké verejné výberové konania, spravia si to prezident/guvernér sami. Pri predsedovi rady je menej jednoznačné kto zodpovedá za nomináciu, ale skôr to beriem tak, že by ho mal vyberať predseda vlády a nechať si to posvätiť celou vládou.
- Viem si ako-tak predstaviť, že nominácie zozbiera priamo úrad vlády, ale z konštrukcie nominácii do RRZ mi skôr vyplýva, že by to malo byť na osobnej zodpovednosti premiéra. Verejné vypočutie a posúdenie kandidáta bude potom pri voľbe v parlamente.
- Nie som veľký fanúšik odbornej komisie v tomto prípade, ale ak by už mala byť, nech sú v nej akademici, viem si predstaviť zástupcu KEA a/alebo SEA, či bývalých členov RRZ.
- (Zástupcov v komisii by mala mať) Aj akademická sféra (SAV + univerzity).
- Verejné vypočutie by bolo prospešné bez ohľadu na spôsob výberu nominantov.
- Dôležité je, aby verejné vypočutie mohol sledovať ktokoľvek cez internet alebo TV, a tiež aby verejnosť mohla položiť každému uchádzačovi viac ako 3 otázky - napr. vyhradiť samostatný čas na otázky verejnosti.

Výber z návrhov opatrení jednotlivých členov KEA ako zlepšiť výber kandidátov na predsedu Rady pre rozpočtovú zodpovednosť:

- Pri spätnom pohľade vidím najväčší problém v tom, že predsedu RRZ nominuje vláda. Pritom RRZ má kontrolovať činnosť vlády vo fiškálnej oblasti, takže je tu zjavný konflikt záujmov. Kvôli tomu by samozrejme bolo treba zmeniť ústavný zákon, čo nevidím ako realistické. Jednoduchá cesta by bola, keby sa vláda neformálne vzdala svojej právomoci a preniesla ju na nezávislú komisiu, čo si síce nevyžaduje ústavnú väčšinu, ale politicky je to málo udržateľné. Dlhodobu udržateľnejšia cesta by bola zmeniť zákon a preniesť nominačnú kompetenciu z vlády na niekoho iného, napr. predsedu NKÚ, alebo v budúcnosti by to mohli byť všetci bývalí členovia RRZ.
- Určite by bolo užitočné zvážiť kandidáta s medzinárodnými skúsenosťami a so znalosťami slovenského ekonomického prostredia. A ktorý je čo najmenej politický.
- Okrem samoprihlášok (odporúčam) umožniť podávanie návrhov na členov RRZ aj od odbornej verejnosti.

[Pozrite si tiež grafické zobrazenie výsledkov ankety.](#)

Viac informácií poskytnú:

Juraj Valachy, predseda Klubu ekonomických analytikov
klub.ekonomickych.analytikov@gmail.com, juraj_valachy@tatrabanka.sk
www.ineko.sk/kea

Peter Golias, golias@ineko.sk
Ján Tóth, jan.toth2@gmail.com
členovia riadiaceho výboru KEA

Klub ekonomických analytikov (KEA) je občianskym združením, má 46 členov a pozostáva z ekonomických analytikov z rôznych inštitúcií, ako sú komerčné banky, mimovládne výskumné inštitúcie, Slovenska akadémia vied, ministerstvá, konzultačné firmy a univerzity.

Hlasovania o hlavných tézach tohto vyhlásenia sa zúčastnilo 28 z celkového počtu 46 členov KEA.

* Ide o individuálne názory členov a nemožno ich považovať za spoločné stanovisko KEA